

Манго

Сніголюд прокидається вдосвіта. Лежить нерухомо, слухаючи, як накочується приплив, хвиля за хвилею прохлюпує над усілякими барикадами, шу-шух, у ритмі биття серця. Він дуже хотів би вірити, що й далі спить.

На східному обрії з'явився сіруватий серпанок, зараз підсвічений рожевим смертоносним блиском. Дивно, що цей колір усе ще здається ніжним. На його тлі вирізняються темні обриси прибережних веж, неправдоподібно здіймаючись із рожевості та ясної блакиті лагуни. Крики птахів, що там гніздяться, скрегіт, з яким далекий океан треться об ерзаци рифів із заіржавілих автомобільних запчастин, розкиданої цегли й усілякого мотлоху, звучать майже як недільний вуличний рух.

За звичкою дивиться на годинник: корпус із іржостійкої сталі, полірований алюмінієвий ремінець, що досі блищить, хоча вже й не працює. Тепер він носить його лише як талісман. Ось що показує йому чистий циферблат: година нуль. Це викликає в нього тремтіння страху — цей брак офіційного часу. Ніхто ніде не знає, котра година.

— Заспокойся, — каже він собі. Кілька разів глибоко вдихає, тоді чухрає місце комашиного укусу, але не там, де свербить найбільше, дбає, щоб не здерти струпи: зараження крові — це останнє, що йому потрібно. Відтак пильно оглядає землю, шукаючи там дикої живності: усе спокійно, жодних лусок, жодних хвостів. Ліва рука, права стопа, права рука, ліва стопа — так він спускається з дерева. Стріпавши галуззя та кору, загортається в брудне простирадло, наче в тогу. На ніч для безпеки повісив

свою бейсболку, автентичну репліку «Ред Сокс», на гілку. Заглядає всередину, викидає павука, надягає.

Робить кілька кроків ліворуч, мочиться в кущі.

— Вище голови, — каже польовим коникам, які тікають від струменя. Тоді обходить дерево, віддаляється від свого звичного пісуара й нишпорить у схованці, яку змайстрував із кількох бетонних плит, обмотавши їх дротяною сіткою, щоб уберегти від шурів і мишей. Сховав там кілька манго, зав'язаних у пластиковий пакет, бляшанку безм'ясних коктейльних сосисок «Стрункіана» та дорожочинні пів пляшки скотчу — ні, радше третину — і поцуплений із трейлерного парку енергетичний батончик із шоколадним смаком, розлізлий і липкий під фольговою обгорткою. Не може змусити себе з'їсти його: ану ж це останній, який йому вдалося знайти? Ще він тримає там відкривачку до бляшанок і, без жодної певної причини, ніж для розколювання льоду, шість порожніх пивних пляшок — це від сентиментальності, а також щоб зберігати свіжу воду. Ще окуляри від сонця, надіває їх. Одного шкельця бракує, але це краще, ніж нічого.

Відкриває пластиковий пакет: зосталося лише одне манго. Дивно, він пам'ятав, що було більше. Усередину залізли мурашки, хоча він зав'язав пакет так туго, як тільки міг. Вони вже бігають йому по передпліччях, чорні й малі жовті, особливо люті. Кусають несподівано гостро, а надто ті жовті. Він змахе їх.

— Точне виконання звичних повсякденних правил дає змогу підтримувати добру мораль і психічне здоров'я, — уголос промовляє він. Має відчуття, що цитує книгу, якийсь застарілий складномовний указівник, написаний для європейських колоністів, які закладали плантації — такі чи інші¹. Він не пригадує, щоб колись читав щось подібне, але це неістотно. У його мозку, там, де колись була пам'ять, чимало прогалин. Плантації каучуку, плантації кави, плантації юти. (Що таке юта?)

¹ Існує припущення, що ця цитата — відсилання до роману Курта Воннегута «Бійня № 5».

Їм наказано надягати тропічні шоломи, перевдягатися до обиду, утримуватися від гвалтування тубільців. Ні, не говорилося «гвалтування». Від ближчих стосунків із місцевими жінками. Або ж, інакше кажучи...

Він готовий битися об заклад, що вони не утримувалися. У дев'яти випадках із десяти.

— З огляду на пом'якшувальні обставини, — каже він. Стоїть, розкривши рота, намагаючись згадати решту речення. Сідає на землю й починає їсти манго.

Морські уламки

На білому пляжі з перемелених коралів і подрібнених костей гуляє група дітей. Без сумніву, плавали, досі мокрі та блискучі. Їм варто бути обережнішими: невідомо, хто може напасти на лагуну. Але вони необережні, не те що Сніголюд — не занурить у воду й пальця на нозі, навіть уночі, коли сонце не може до нього дістатися. Поправка: особливо вночі.

Дивиться на них із заздрістю, чи це ностальгія? Неможливо: дитиною він ніколи не плавав у морі, ніколи не бігав роздягненим на пляжі. Діти пильно оглядають терен, схиляються, піднімають уламки, тоді радяться між собою, дещо залишаючи, дещо відкидаючи; їхні скарби потрапляють у подертий мішок. Раніше чи пізніше — може на це покладатися — знайдуть його там, де він сидить, замотавшись у своє напівзгниле простирало, обхопивши гомілки та смокчучи манго. Через пекуче сонце сховався в затінку дерев. Для дітей — товстошкірих, відпірних до ультрафіолету, — він створіння темряви й сутінків.

Ось вони підходять.

— Сніголюд, о Сніголюд, — наспівують на свій лад. Ніколи надміру до нього не наближаються. Чи це з поваги, як йому хотілося б думати, чи тому, що від нього тхне?

(Він тхне й добре це знає. Тхне зіпсованим жиром, смердить, як морж, — сіллю, рибою, — не те щоб він колись нюхав цю тварину. Але бачив на картинках.)

Відкривши свій мішок, дитячий хор завів:

— Сніголюде, дивись, дивись, що ми знайшли!

Дістають різні предмети, простягають їх, наче пропонуючи на продаж: автомобільний диск, фортепіанну клавішу, уламок блідо-зеленої пляшки з-під шипучки, вигладжений океаном. Пластикове пакування від «РадісПлюсу», порожнє; відерце з-під «ЦяцяКурчат О'Грудок», теж порожнє. Комп'ютерну мишку чи, радше, побиті її рештки з довгим проводом.

Сніголюдові збирається на плач. Що він може їм сказати? Не має змоги пояснити їм, що це за дивні предмети. Проте вони, напевно, відгадали, що він скаже: завжди те саме.

— Це дотеперішні речі.

Тримається тону доброзичливого, але відстороненого. Педагог, віщун і добрий дядечко водночас — таким має бути його голос.

— Зашкодять нам? — Інколи вони знаходять бляшанки з машинним мастилом, їдкі розчинники, відбілювачі в пластикових пляшках. Пастки з минулого. Його вважають експертом щодо можливих нещасних випадків: їдких рідин, огидних випарів, отруйного пилу. Дивних болів.

— Ці ні, — відповідає їм. — Вони безпечні.

Тут вони втрачають інтерес, давши мішку звиснути. Але не відходять: стоять, дивляться. Насправді прочісування пляжу — це тільки привід. Куди більше їм хочеться глянути на нього, бо він дуже на них схожий. Час від часу просять його зняти сонячні окуляри та знову їх надіти: хочуть перевірити, два в нього ока чи три.

— О Сніголюд, о Сніголюд, — співають вони, більше самі собі, ніж йому. Для них його ім'я — лише три склади. Не знають, хто такий сніголюд, — ніколи не бачили снігу.

Одним із правил Деркача було таке: не вибирати назв, для яких не можна зазначити фізичного відповідника, — бодай опудала, бодай шкелета. Жодних єдинорогів, грифонів, мантикор чи василісків. Але ці правила більше не діють, і Сніголюд із гіркуватою радістю прийняв це двозначне ім'я. Снігова Людина — існує й не існує, зблискує на краях заметілі, мавпоподібна людина чи людиноподібна мавпа, таємнича, невловима,

відома лише з чуток і відбитих задом наперед слідів. Казали, що гірські племена переслідували й убивали їх за кожної нагоди. Казали, що їх варили й пекли, улаштовували святкові бенкети; він припускав, що особливо святковими вони були тому, що межували з людоджерством.

Наразі він скоротив ім'я. Він просто Сніголюд. *Снігову Людину* залишив для себе як власну таємну волосяницю.

Трохи повагавшись, діти сідають навпочіпки півколом, хлопчики й дівчатка разом. Кілька молодших досі пережовують свій сніданок, зелений сік стікає їм по підборіддях. Страшенно всі забруднюються, не маючи дзеркал. А все ж вони напрочуд привабливі, ці діти, — кожне голе, кожне ідеальне, у кожного інший колір шкіри: шоколад, рожа, чай, масло, вершки, мед, — але всі зеленоокі. Естетика Деркача.

Очікувально дивляться на Сніголюда. Не інакше мають надію, що він із ними порозмовляє, але він сьогодні не в гуморі. Щонайбільше може дозволити їм оглянути зблизька свої окуляри від сонця, блискучий зламанний годинник чи бейсбольну шапочку. Шапочка їм подобається, але вони не розуміють призначення цієї речі — знімного волосся, що не є волоссям, а він ще не вигадав байки з поясненням.

Якийсь час мовчать, позиркують, міркують, а тоді найстарший починає:

— Сніголюде, а розкажи нам, що це за мох росте в тебе на обличчі?

Інші долучаються.

— Скажи нам, скажи нам, скажи нам!

Без штурханини, без хихотіння: запитання серйозне.

— Пір'я, — відповідає він.

Вони питають про це принаймні раз на тиждень. Він завжди відповідає однаково. Навіть за цей короткий час — два місяці, три? Він збився з ліку — вони нагромадили запас знань і здогадів про нього: «Сніголюд був колись птахом, але забув, як літати, а решта його пір'я випала, тож він мерзне, потребує другої шкіри й мусить кутатися. Ні: він мерзне, бо їсть рибу, а риби холодні. Ні: він кутається, бо втратив свою чоловічу річ

і не хоче, щоб ми це побачили. Тому не піде плавати. Сніголюд має зморшки, бо колись він мешкав під водою, і від цього його шкіра поморщилася. Сніголюд сумний, бо інші такі, як він, відлетіли за море, і тепер він сам-один».

— Я теж хочу мати пір'я, — каже наймолодший. Даремна надія: у Дітей Деркача чоловіки безбороді. Сам Деркач уважав бороди нераціональними, гоління його дратувало, тож ліквідував потребу в ньому. Не для Сніголюда, очевидно, йому вже запізно.

Тут завели всі відразу:

— О Сніголюд, о Сніголюд, ми можемо мати пір'я?

— Ні, — відповідає він.

— Чом ні, чом ні, чом ні? — заспівало двоє найменших.

— Одну хвилю. Я спитаю Деркача. — Він здійсмає догори годинник, тоді прикладає до вуха, наче прислухаючись. — Ні, — каже він. — Деркач каже, що ні. Жодного пір'я. А тепер геть, пісюхи.

— Пісюхи? Пісюхи? — Презираються, тоді зиркають на нього. Він помилився, сказав нову річ, яку неможливо пояснити. Вони не вбачають у слові «пісяти» нічого, що могло б їх образити. — Що таке пісюхи?

— Геть звідси! — Замахується на них простирадлом, а вони розсипаються, біжать уздовж пляжу. Далі не мають певності, чи варто його боятися та як боятися. Невідомо, чи скривдив би він дитину, але його природа не цілком зрозуміла. Годі сказати, що він міг би зробити.

Голоси

— Пустеля, пустка, самота, — голосно каже він. — Пустельний океан¹.

Ще один клаптик пекучого цитатника в голові.

Поправка: морське узбережжя.

Він відчуває потребу почути людський голос — голос, цілковито людський, як його власний. Інколи регоче, мов гієна, або реве, наче лев, — його ідея гієни, його ідея лева. Дитиною він переглядав старі DVD-диски з програмами про тварин: їхня поведінка включно з копуляцією, гарчанням, нутрошами, матері облизують своїх малят. Чому це здавалося йому таким заспокійливим?

Або рохкає та пищить, як свинон, або виє, як вовкопес: «Агу-у! Агу-у!» Інколи в сутінках бігає по піску туди й сюди, кидає каміння в океан і вигукує: «Срака, срака, срака, срака, срака!» Після такого йому легшає.

Устає та здійсмає руки, щоб потягтися, а його простирадло спадає. Збентежено дивиться вниз, на своє тіло: брудна шкіра, покусана комахами, жмутки чорно-сивих волосків, загрубілі пожовклі нігті на ногах. Голий, як тоді, коли народився на світ, не те щоб він пам'ятав, як це було. Стільки важливих подій відбувається в людей за спинами, коли вони не можуть за цим простежити: наприклад, народження та смерть. І тимчасове забуття сексу.

— Навіть не думай про це, — каже він собі. Секс — як алкоголь, негоже починати думати про нього від самого ранку.

Колись він дбав про себе — бігав, займався в тренажерному залі. Зараз же бачить власні ребра: сходить нанівець. Недостатньо тваринних білків. Жіночий голос пестливо каже йому до вуха: «Гарні сіднички!» Це не Орикс, якась інша жінка. Орикс тепер небалакуча.

— Скажи щось, — благає він її. Вона його чує, він мусить у це вірити, але відповідає йому мовчанням.

— Що я маю зробити? — питає він її. — Знаєш, що я...

— Ох, гарні кубики! — перебиває його шепіт. — Солоденький, просто ляж.

Хто це? Дівка, яку він колись купив. Поправка: професійна експертка секс-умінь. Циркачка на трапедії, гумовий хребет, обклеєна блискітками, як риба лускою. Він ненавидить ці відлуння. Таке чули святі, божевільні завошивлені самітники у своїх печерах і пустелях. Невдовзі він побачить прекрасних

¹ С. Т. Колрідж, «Поема про Старого Морепоплавця», пер. А. Онишка.

демонів, манитимуть його, облизуючи губи, з яскраво-червоними пипками грудей і рожевими язиками. Із хвиль за зруйнованими вежами випірнуть сирени, а він почує їхній чарівний спів, попливе до них, і його зжеруть акули. Створіння з жіночими головами та грудьми й орлиними кігтями впадуть на нього з висоти, а він відкриє їм обійми, і це буде кінець. Мозкошварка.

Чи ще гірше: якась дівчина, яку він знає або знав, прийде до нього з-поміж дерев і буде щаслива його побачити, та виявиться, що вона зіткана з повітря. Хоча заради компанії він вітав би й таку.

Крізь своє єдине окулярне шкельце пильно оглядає горизонт: нічого. Море — розплавлений метал, небо — вицвіла синява, окрім діри, випаленої сонцем. Усе таке порожнє. Вода, пісок, небо, дерева, уривки минулого. Ніхто його не почує.

— Деркачу! — кричить він. — Засранцю! Гівно тобі в голові!

Прислухається. Солоня вода знову стікає йому по обличчю. Він ніколи не знає, коли це трапиться, і ніколи не може цього стримати. Тяжко дихає, наче якась гігантська долоня охопила його груди та стиснула — стиснула, відпустила, стиснула. Безглузда паніка.

— Ти це зробив! — кричить він в океан.

Жодної відповіді, нічого дивного. Лише хвили, шу-шух, шу-шух. Він тре кулаком обличчя і занедбані вусики, розмазує бруд, сльози, шмарклі, липкий сік манго.

— Сніголюде, Сніголюде, — каже він собі. — Займися чимось реальнішим.

2

Вогнище

Колись давно Сніголюд не був Сніголюдом. Натомість був тоді Джиммі. Добрим хлопчиком.

Найбільш ранній повний спогад Джиммі — це велике вогнище. Йому було тоді п'ять, може, шість років. Мав на собі червоні гумові чобітки з усміхненими качиними личками на кожному пальці; він запам'ятав це, бо після того, як дивився на вогнище, мусив перейти в тих чобітках велику посудину з дезінфекційним засобом. Йому сказали, що цей засіб отруйний, не можна хлюпати, а він тоді непокоївся, що отрута потрапить каченяткам до очей і нашкочить їм. Джиммі пояснювали, що каченята — це лише картинки, вони несправжні й нічого не відчувають. Але він не надто вірив.

«Скажімо, п'ять із половиною», — подумав Сніголюд. Близько до правди.

Місяцем міг бути жовтень або листопад, бо листя тоді ще змінювало колір восени, стаючи жовтогарячим і червоним. Під ногами була грязюка, — мабуть, він стояв у полі, — мжичило. Вогнище було величезною купою корів, овець і свиней. Стирчали їхні ноги, випростані й застигли; на них вилито бензин; жовті, білі, червоні, жовтогарячі язики полум'я здіймалися й опадали, повітря наповнював сморід обвугленого м'яса. Трохи скидалося на барбекю на задньому дворі, коли тато там куховарив, але пахло значно сильніше, а ще додався запах автозаправки й паленого волосся.

Джиммі знав, як пахне палене волосся, бо колись він манікюрними ножицями обрізав трохи власного й підпалив його